

fjerene. Halestørrelsen virker relativt kort i glideflugt, men bred når fuglen kredser.

Fuglens grundfarve var sort-brun med langsgående lyse fjerbræmmer på vingeversiderne. Hoved og skuldre havde ikke andre farver end den sortbrune.

Bl. a. på grundlag af tidligere observationer af Stor Skrigeørn i Sverige, Mellem Østen og Østrig, hvor NIELS CHRISTENSEN og jeg har fået vore erfaringer med denne ørneart, vil vi udelukke muligheden af, at omtalte ørn kan være Lille Skrigeørn (*Aquila pomarina*). Dette kan yderligere underbygges ved nøje iagttagelser af Lille Skrigeørn en måned senere i Østrig. På denne ekskursion fik jeg nemlig lejlighed til at iagttage adskillige Kejsereørne (*Aquila heliaca*) og enkelte Store Skrigeørne samt en Lille Skrigeørn. Denne fugl giver i felten et helt andet indtryk end den store. Mit første indtryk af Lille Skrigeørn var følgende: 1) kunne nemt forveksles med Musvåge på 100 m afstand siddende i trætop. – 2) Var i farve nærmest rødbrun med lysebrune rande på vinge og skulderfjer. – 3) Vingestilling i glideflugt ganske plane. – 4) Vingebælgelse let og ubesværet og ikke de dybe træk nedefter som hos Stor Skrigeørn. Gående på jorden virker Lille Skrigeørn meget højbenet.

På mig virkede Lille Skrigeørn i sine bevægelser og silhouet i luften mere hen i retning af en Kongeørn (*Aquila chrysaetos*), end en stor Skrigeørn.

På turen til Østrig var der mulighed for at iagttage disse 2 ørnearter sammen. Wiens Zoo havde flere eksemplarer af Lille- og Stor Skrigeørn i samme store flyvevoliere. Selvom det sikkert ikke

lykkes for mange fugleinteresserede at komme disse 2 ørnearter på så tæt hold i naturen som foran en voliery, har følgende kendsgerninger dog sin betydning. Fuglene adskiller sig som 2 arter alene ved deres bygning og farve. Stor Skrigeørn mørk iris, lille Skrigeørn gul iris. Lille Skrigeørn er mere harmonisk bygget. Hoved og kropstørrelse følger mere hinanden. Stor Skrigeørns hoved synes alt for lille til den store krop.

Da der nu i disse sidste ti-femten år er set flere sjældne ørne i Sverige, vil det være naturligt at tro, at der efterhånden også vil forekomme flere observationer herhjemme. Stor Skrigeørn er trækfugl, men overvintrer dog nu og da i Skåne. Som forårsgæst er den vist ikke tidligere rapporteret i Danmark. Jeg håber med denne lille artikel at kunne bidrage til klargørelse af de efterhånden mange »ubestemte ørne«, der har passeret Sverige og Danmark.

FINN LARSEN.

SUMMARY: Spring migration of birds of prey at Køge Sønakke, Zealand, with observation of a Spotted Eagle (*Aquila clanga*), 1962. – On March 25th 1962 the author recorded about 1200 Buzzards (*Buteo buteo*) as well as Sparrow Hawks (*Accipiter nisus*) and Kestrels (*Falco tinnunculus*) migrating at Køge Sønakke. Also a single Spotted Eagle (*Aquila clanga*) was seen. The author gives a thorough description of this bird, and compares it with the Lesser Spotted Eagle (*Aquila pomarina*), which he had the opportunity to study in Austria the same year.

Anmeldelser

FINN SALOMONSEN: Fuglene ved vore kyster. Illustreret af BENNY GENSBØL. – (181 pp., mange farvefotos). – Rhodos, København 1965. Pris 56 kr.

I 1940 udsendte FINN SALOMONSEN bogen »Strandens Fugle«. »Fuglene ved vore kyster« er en fortsættelse heraf, idet indholdet er stærkt forøget og ført ajour. I indledningen fortælles bl. a. om de forskellige kystmiljøer i Danmark og om stand- og trækfugle. Der advares kraftigt imod de fortsatte ødelæggelser af vore kystbiotoper, og både ornithologer og jægere må tilslutte sig den kritik, som forfatteren retter mod fredningsadministration m. m. herhjemme.

Hovedparten af bogen omfatter en gennemgang af de danske svømmefugle og vadefugle; de almindeligst forekommende arter omtales fyldigst, men

for konsekvensens skyld er medtaget alle de arter indenfor disse grupper, som er truffet i Danmark. Indenfor hver systematiske gruppe gives en almen karakteristik, og herefter gennemgås arterne. Hovedvægten er lagt på beskrivelser af fuglenes dragter; ikke blot de mest karakteristiske, men også ungedragter og årstidsvariationen omtales. Man har i høj grad savnet sådanne grundige beskrivelser, som hidtil kun har været tilgængelige i langt større og mere kostbare værker. Beskrivelserne er originale, baseret på forfatterens egne studier af skindsamlinger. Arternes forekomst i Danmark omtales kort, ligesom der oplyses om jagttider.

Bogen er illustreret med farvefotografier af BENNY GENSBØL og ARTHUR CHRISTIANSEN. Langt de fleste fremtræder meget smukt.

»Fuglene ved vore kyster« må anbefales alle ornithologer, jægere og naturelskere i det hele taget.

A. H. J.

IB TRAP-LIND: De danske ugler. – (111 pp., 37 sorthvide fotos). – Rhodos 1965. Pris 18 kr.

Hovedparten af bogen består af et kapitel »Løst og fast om uglerne«, hvori forfatteren fortæller om ugler i almindelighed, deres særlige anatomiske karakterer, redesteder, æglægning, ungerne, føde og bestandssvingninger m. m. I en stor del af kapitlet beskrives de ynglende danske uglers levevis mere indgående. Forfatteren har igennem en årrække studeret og fotograferet ugler, og beskrivelserne er hovedsagelig baseret på egne jagttagelser – og oplevelser, hvorom berettes på en fængslende måde, hvor man hele tiden mærker forfatterens entusiasme for uglerne.

I den sidste trediedel gennemgås uglerne art for art, først de ynglende, siden de ikke-ynglende. Her fortælles kortfattet om udseende, forekomst i Danmark, øvrige udbredelse, føde, yngleforhold og træk. I disse oversigter skal særlig fremhæves et meget stort antal data om yngletider og kuld størrelser.

Bogen er illustreret med meget smukke sorthvide fotografier, hvoraf langt de fleste er forfatterens egne. Det er en udmærket monografi over vore ugler, som må anbefales. Blot en indvending: Et stikordsregister ville have været på sin plads, specielt da hovedparten af bogen er ét stort kapitel.

A. H. J

PETER BANCKE: Brushanen. – (88 pp., illustreret med sorthvide fotos af ARTHUR CHRISTIANSEN). – Rhodos 1965. Pris 18 kr.

Hovedparten af bogen rummer beskrivelser af livet på Brushønsenes spillepladser, baseret på forfatterens og H. MÆSENBURG's studier i 1950 og 1952 (publiceret i D.O.F.T. 1952 og 1958). Der findes kapitler om dansepladser, territorier, turneringer, forskellige former for ejere, hakkeorden og de hvide hanner. Spilletts forskellige aspekter er meget grundigt beskrevet og anskueliggjort med tabeller og skemaer. Foruden spillet omtales fuglenes udseende meget grundigt, og i et kapitel om ynglebiologien gives en mængde oplysninger her fra landet. Trækket er beskrevet ganske kort. De sorthvide fotos er smukke. Alt i alt en udmærket gennemgang af Brushanen. Man kunne dog have ønsket en fyldig omtale af nogle af artens vigtigste danske ynglepladser – det havde været et værdifuldt materiale idag, hvor ynglepladserne trues mange steder.

A. H. J.

Wildfowl In Great Britain. A Survey of the winter distribution of the Anatidae and their conservation in England, Scotland and Wales. Prepared by The Wildfowl Trust, edited by G. L. ATKINSON-WILLES, and illustrated by PETER SCOTT. – (368 pp., mange illustrationer, talrige kort og tabeller). – Her Majesty's Stationary Office, London 1963. Pris: 2 £ 5 s.

I 1947 påbegyndte man i Storbritannien regelmæssige undersøgelser af andefuglebestande. Formålet var først og fremmest at konstatere op- og nedgange i bestandene, idet man indså nødvendigheden af at indrette jagtlovgivning, naturfredning m. m. herefter. I 1954 overtog The Wildfowl Trust det store undersøgelsesapparat, som i de sidste 15 år har arbejdet intensivt over hele England, Skotland og Wales. Adskillige tusinde mennesker har deltaget i undersøgelserne, hvor man hver måned på bestemte dage foretog optællinger af andefugle på en lang række lokaliteter. 2000 vandområder er blevet undersøgt, og 55000 rapporter er indkommet. Dette store materiale er igennem årene blevet bearbejdet, og man har udsendt flere foreløbige rapporter.

Nu foreligger imidlertid en samlet bearbejdelse af hele stoffet og i »Wildfowl in Great Britain« gives samtidig en grundig redegørelse for mange af de problemer, som er knyttet til andefuglene og især deres »conservation« – fredning og bevarelse af deres biotoper.

Bogen er delt i fem hovedkapitler. I det første – indledningen – rummer beskrivelser af selve indsamlingen af materialet, og desuden omtales ringmærkningen af andefugle. Kapitel II rummer en meget grundig gennemgang af alle landskaber, og her er omhyggeligt beskrevet de vigtigere andefuglelokaliteter. Der omtales, hvor mange fugle, der holder til på de forskellige lokaliteter igennem vinterhalvåret, samt svingninger igennem året og ændringer i bestandene igennem den årrække, undersøgelsen har løbet. Det er en forbilledlig gennemgang – man har præsteret i dette kapitel – her ligger virkelig et håndfast materiale, som fredningsmyndigheder, jagtlovgivning m. m. kan udnytte direkte. Teksten illustreres med mange gode kortskitser, og utallige tabeller belyser optællingsresultaterne på mange forskellige lokaliteter. Denne lokalitetsbeskrivelse udgør bogens vigtigste del.

Kapitel III hedder »The Present Status of the Different Species of Wildfowl«, skrevet af H. BOYD. Her er kortfattet samlet den nuværende viden om bestandene i hele Storbritannien; hver art beskrives for sig, og der gives korte oplysninger om fordelingen i landet, træktider, samt totalantallet. Tal er færre – og det er altid vanskeligt at angive et

lands totale antal fugle. Når det drejer sig om talrigt og jævnt forekommende arter, er det sjældent at man har tilstrækkelig baggrund for at fremsætte sådanne tal. Man har imidlertid indtryk af, at der virkelig er en baggrund for de tal, som gives i »Wildfowl in Great Britain«. Hvert tal har kostet mange timers arbejde, og er blevet til efter mange års forskning. Ved de fleste arter bringes et kort, som viser de forskellige vigtigere lokaliteter, og ved hver lokalitet er angivet størrelsesordenen af vinterbestanden, for enkelte arter ynglebestanden. Man må iøvrigt forundre sig over mange af de tal, som opgives. Flere gåsearter optræder i meget store koncentrationer, mens visse andearter, bl.a. Troldanden sammenlignet med forholdene herhjemme er sparsommere repræsenteret. Nogle eksempler skal gives: Kortnæbbet Gås (45–60.000 maksimalt), Grågås (36.000 i nov. 1961 og 1962), Bramgås (13–14.000), – Spidsand (størrelsesordenen 10.000), Krikan (størrelsesordenen 150.000), Gråand (ca. ½ million), Pibeand (250.000) og Troldand (30.000).

Kapitel IV handler om menneskets indflydelse, idet der findes afsnit om kunstige biotoper, andefugle og landbrug, kontrol af andefuglebestande – kort sagt conservation. Her fortælles kortfattet, men på en instruktiv måde om de senere års resultater indenfor disse felter, og der fremlægges planer for den fremtidige forskning. I det sidste kapitel (V) omtales en række andefuglereservater i Storbritannien. En fyldig litteraturliste og stikordsregistre afslutter bogen.

»Wildfowl in Great Britain« er gennemillustreret med Peter Scott's smukke vignetter. Desuden findes 14 helsides farvetavler, visende alle de britiske andefuglearter, samt fotografier med fugle og biotoper.

Tidligere har USA og Canada været førende indenfor andefugle-forskning og conservation; med dette smukke værk har britiske biologer præsteret et arbejde, som forhåbentlig viser vejen for de andre lande i Europa – hvor rationel andefugleforskning enten helt har manglet eller kun er på sit første stadium. Man må ønske forfatterne og The Wildfowl Trust tillykke med denne bog.

A. H. J.

PHILLIP BROWN: *Birds of Prey*. (124 pp., 33 fotos). – Andre Deutsch, London 1964. Pris 21 s.

Bogen omhandler de britiske rovfugle og ugler, specielt med henblik på ændringer i deres bestande og årsagerne dertil. Det er interessante men ofte nedslående oplysninger der bringes. Kongeørnen

yngelede langt tilbage med formentlig flere tusinde ynglepar, men som følge af efterstræbelse gik bestanden meget tilbage. I midten af 1950-erne sporede en fremgang, og den største bestand omfattede ca. 200 ynglepar og nogle hundrede ungfugle. Siden er arten atter gået noget tilbage. Rørhøgen var helt forsvundet mellem de to verdenskrige, men slog sig atter ned for at yngle efter den sidste. Bestanden har dog aldrig været over ca. 20 par og er i de senere år gået tilbage. Vandrefalken, som i 1939 ynglede med ca. 200 par i England og Wales og tre-fire gange så stor en bestand i hele Storbritannien, gik meget tilbage under krigen, som følge af efterstræbelse – den udgjorde en fare for brevduerne. Siden ogedes bestanden atter noget, men i de aller seneste år er arten totalt forsvundet i mange egne, først og fremmest på grund af pesticider. Også Musvågen er gået tilbage, således at der idag næppe findes mere end ca. 5000 par. Glenten har i hele dette århundrede kun ynglet i Wales med en ganske lille bestand (4–12 par). Blå Kærhøg, som indtil for få år siden næsten kun fandtes i Orkney, har nu bredt sig til flere egne af Skotland.

Bogen rummer en mængde oplysninger af denne art, og tillige vurderinger af pesticidernes, jagtens m. m. betydning for rovfuglene. Den må anbefales alle der interesserer sig for rovfuglesagen og gift-sagen.

A. H. J.

LARS HEDENSTRÖM: *Berguv*. (87 pp., talrige sort-hvid fotografier). – Natur och Kultur, Stockholm 1965. Pris 24,50 Sv. kr.

En velskrevet bog om den Store Hornugle i Sverige. Forfatteren har i en årrække studeret og fotograferet arten i Østergötland, og her fremlægger han sine resultater suppleret med grundige litteraturstudier. I en indledning fortælles om nogle førsteoplevelser med arten. Herefter beskrives i forskellige kapitler artens udbredelse og vaner, samt først og fremmest ynglebiologiens forskellige faser. Der fortælles om fotografering og artens fødevaner. Et kapitel bærer titlen »Skall berguven utrotas?« – hvor forfatteren påpeger artens usatte stilling i relation til pesticiderne. Selv om den siden 1950 har været totalfredet i Sverige, er der stadig tilbagegang i bestanden, og giftvirkningen i de senere år illustreres bl. a. med en liste over ynglesucces i en årrække i en rede, som forfatteren har fulgt. Bogen er illustreret med mange smukke optagelser af fuglene på og udenfor reden, samt biotoper. Det er en fortrinlig monografi over den Store Hornugle.

A. H. J.